

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№9

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 764 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-sentyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Postdan xaridgacha: influenser va ilg'or veb-ilova (PWA – progressive web app)ning chakana sotuvga real ta'siri	14
Abdulaziz Madjidov	
Ta'lim xizmatlari bozori samaradorligini oshirishda ta'lim klasterlarining roli	22
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Korxona raqobatbardoshligini oshirishda marketingning tovar strategiyasidan foydalanish holati.....	29
Xidirov Sherzod Olimovich	
O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni institutsionallashtirish: NFIS, Finlit.uz va ta'lim islohotlari	34
Irgashev Anvar Farxodovich	
Moslashuvchan menejment tizimlarini yashil iqtisodiyotga integratsiyalash tasnifi	39
Umarov Bexzod Batirovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	43
Sheraliyev Axror Sodiqovich	
O'zbekiston Respublikasida moliyaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning tendensiyalari, undan samarali foydalanish imkoniyatlari va konseptual jihatlarini	48
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
Metallurgiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish chet el tajribasi	54
Abdullayeva Matluba Nematovna	
Исследование связи между восприятием изменения климата и внедрением устойчивых методов ведения сельского хозяйства в Узбекистане	59
Светлана Ражабова, Бахром Миркасимов	
Surxondaryo viloyati qishloq xo'jalik tarmog'ini barqaror rivojlantirishni iqtisodiy-ekologik modellari	68
Abdug'aniyev Otabek Allajonovich, Xo'jamqulov Bekzod Turdaliyevich	
Milliy iqtisodiyotda real sektor salmog'i va uning o'zgarish tendensiyalari	75
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Isroilova Muhabbat Rustamjon qizi	
Qo'shilgan qiymatni soliqqa tortish uslubiyoti: xususiyatlari, vazifalari va muammolari	89
Xaitov Shuxrat Sharipboyevich	
Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....	94
Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna	
Transport tizimining rivojlanishi milliy iqtisodiy o'sishining asosi sifatida	98
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
Loyiha risklarini aniqlashda zamonaviy usullar va ularning samaradorligi.....	105
Marufhanov Davron Xasanovich	
Современные методы управления на железнодорожном транспорте в процессе трансформации системы.....	109
Кушакова Мамура Наримановна	
Финансовые механизмы и модели менеджмента в развитии устойчивой экономики транспортных компаний	115
Шарапова Гулчехра Рустамовна	
Kasbiy ta'limda o'quvchilarning raqamli kompetensiyasini shakllantirish va baholashning innovatsion yondashuvlari	120
Maxkamova Zuhra Tursunpulotovna	
Audit ishi sifati darajasini oshirish yo'nalishlari.....	124
Qushmatov Otaxon Qurbonaliyevich	

Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	131
Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich	
Ko'chmas mulk qiymatini baholash va uning ekonometrik tahlili	135
Jaloliddinova Mohira Alisher qizi	
Современные тенденции и вызовы бюджетно-макроэкономической политики в Узбекистане	142
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
Intellectual mulkda iqtisodiy mohiyat, mazmun hamda huquqiy jihat uyg'unligi	148
N.D.Maxmudova	
Axborot texnologiyalari asosida ta'limda loyiha boshqaruvida sun'iy intellekt va mashinali o'qitish imkoniyatlari	152
Xodjiyeva Durdona Abdurasolovna	
Концепция "Зеленого учета" и его значение для экономического развития.....	157
Умарова Зулайхо Турсуновна	
Iqtisodiyotning asosiy tarmoq va sohalariga kiritilgan investitsiyalarning joriy holati tahlili	166
Ismailova Kutlibeka Ulug'bek qizi	
O'zbekistonda yoshlar tashkiloti faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari va rivojlanish bosqichlari	172
Usmonov Adxamjon A'zamjonovich	
O'zbekiston Respublikasi maxsus iqtisodiy zonalar investitsion holatini hududlar kesimida tahlili.....	178
Anvarxonov Abdulatifxon Jamshidxon o'g'li	
Kichik biznes va o'rta biznesni rivojlantirish orqali aholi farovonligini ta'minlash.....	184
Ahmedov Oybek Turgunpulatovich, Nurqulov Nurbek Sirojiddin o'g'li	
Fiskal siyosat instrumentlari orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va legallashtirish metodologiyasi.....	189
Ergasheva Malikaxon Avazxon qizi	
Fond bozorida savdo strategiyasi va uni amalga oshirishga yo'nalishlari.....	192
Soliev Istam Ixtiyorovich	
Sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning asosiy tamoyillari	197
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi: Tajriba va istiqbollar.....	202
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
Iqtisodiyotning real sektorida investitsion loyihalarni moliyalashtirish amaliyoti.....	209
Qosimova Lola Sultanovna	
Sanoat mahsulotlari eksportida logistika zanjirining uzluksizligini ta'minlash: nazariy asoslar va amaliy yondashuvlar.....	217
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi	
Soliq ma'murchiligiga zamonaviy texnologiyalarini joriy etish orqali qo'shilgan qiymat soliq ma'murchiligi bazasini kengaytirish yo'llari	222
Raxmonqulov Umidjon Rustam o'g'li	
Инновационные подходы к созданию проблемно-ориентированной системы прогнозирования, оптимизации и управления отраслями региональной экономики (жилищное строительство)	231
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
Tovar-moddiy resurslar harakati samaradorligini oshirishda UZEX faoliyatining joriy holatini baholash.....	238
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Mamatkulov Farrux Gulomjon o'gli	
Sog'liqni saqlash tizimida tadbirkorlik faoliyatining turlari	244
Solikhova Dildora Alisher qizi	

“O‘ztemiryo‘lyo‘lovchi” ajning asisii faoliyatini samaradorligini oshirishda autsorsing xizmatini joriy etish strategik asoslari	250
Kaxarova Nilufar Yerkinjonovna	
Mintaqani kompleks rivojlantirishning metodologik asoslari va ustuvor yo‘nalishlari.....	256
Jumayeva Zulfiya Qayumovna	
Sog‘liqni saqlash tashkilotarida xarajatlar samaradorligini ta‘minlash masalalari	260
Raximova Maftuna Axmadjon qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida sof foydani taqsimlash bilan bog‘liq bo‘lgan soliq solish masalalari	264
Suyunov Otabek Shuxrat o‘g‘li	
O‘zbekiston qonunchiligida raqamli transformatsiya jarayonida elektron to‘lov kartalarini soxtalashtirishni jinoyatlashtirish	276
Maxsadaliyeva Maftuna Toxir qizi	
Mamlakatimizda intellektual xizmatlar bozorini rivojlantirish masalalari.....	281
Miyassarov Davron Abdurashid o‘g‘li	
Validation of the dutch eating behaviour questionnaire (DEBQ) in a sample of uzbek women.....	285
Khursana Usmanova, Dr Muhammad Bilal, Dilafuz Qo‘chqorova	
Iqtisodiy xavfsizlik tizimlarini o‘ziga xos jihatlari	295
Nabiyev Bexzod Shavkatovich, Bayboboeva Firuza Nabijonovna	
Davlat qarz siyosatini optimallashtirishda islomiy moliya instrumentlarining qo‘llanish imkoniyatlarini kengaytirish yo‘nalishlari	299
Tilabov Nasrulla Tashmurotovich	
Роль институциональных структур фондового рынка в обеспечении финансовой стабильности.....	305
Камилова Севара Анваровна	
The Impact of Digitalization on the Management System in the Entrepreneurial Environment of Uzbekistan.....	309
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
China’s Investment Strategy in Uzbekistan: Sectoral Trends and Strategic Implications (2013–2024).....	313
Maftuna Nuriddinova	
Qo‘shilgan qiymat solig‘i tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyati	319
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
Raqamli boshqaruvning afzalliklari va uni rivojlantirish istiqbollari	324
Xolbayeva Marg‘uba Qazoqboyevna	
Korporativ boshqaruvning nazariy asoslari: O‘zbekistonda qo‘llanish imkoniyatlari.....	328
Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Audit organizations in Uzbekistan	332
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	
Xorijiy investitsiyalarning turlari va xususiyatlari	337
Gofurov Doston Boxromovich	
Mahalliy budjet mablag‘larining samaradorligini oshirishda auditning o‘rni.....	341
Primova Shaxnoza Komiljonovna	
Модели управления государственными финансами в зарубежных странах.....	345
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
O‘zbekistonning sirkulyar iqtisodiyotga o‘tishi: yashil o‘sish indikatorlari tahlili	352
Hakimov Anvarjon Abdulloyevich	
Innovation management in the education system: practical challenges, international experience, and effective strategies based on the example of Uzbekistan.....	356
Imomov Inomiddin Abdulxamidovich, Egamberdiyev Farxod Botirovich	
Трансформация энергетического комплекса Узбекистана: текущее состояние и перспективы развития	363
Хмель Е.В., Мирджалилова Д.Ш., Дерюгина Е.А., Лозовская Н.А.	

Improving the efficiency of personnel management and optimizing labor costs in Sam Glass LLC.....	368
Musayeva Shoira Azimovna, Agzamov Avazkhon Talgatovich	
Interactive design and museum management: enhancing guided tours through IOT and virtual solutions.....	374
Ibrokhimova Aziza Abbasovna	
Hududlar investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	379
Imomova Kamola Novfal qizi	
"Innovatsion usulda baliq yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari (Sirdaryo tumani misolida)"	385
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	
Bank filial tarmoqlari samaradorligini baholashning xorijiy tajribasi va undan O'zbekiston banklari amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	392
Xoshimov Og'abek Nizomjon o'g'li	
Zamonaviy iqtisodiyotda davlat xaridlarinin elektron savdolarining o'rni	398
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Реализация концепции развития рынка зеленой экономики в сфере экономической безопасности Республики Узбекистан.....	401
Юнусова Римма Рахманбердиевна	
Tijorat banklaridan "foyda" solig'ini undirishning bugungi holati.....	408
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi	
O'zbekiston oziq-ovqat sanoatini iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari	415
Abasova Gulirano Rahmatullo qizi	
Xorijiy tajribalar asosida ekologik tadbirkorlikning innovatsion va investitsion yo'nalishlarini tashkil etish	419
Turg'unova Tursunoy Maratovna	
Sanoat korxonalari jozibadorligini oshirishda marketing strategiyasini amalga oshirish xususiyatlari	424
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Turizm sohasida investitsion faoliyat: nazariy asoslar va amaliy yo'nalishlar.....	428
Ergashev Durdonaxon Aziz qizi	
Qashqadaryo viloyatida barqaror turizmning rivojlanish tendensiyalari va mavjud muammolar tahlili.....	432
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
Iqtisodiy rivojlanish jarayonida investitsion resurslarning mutanosib taqsimlanishi: samaradorlik va ustuvor yo'nalishlar.....	436
Otaboyev Feruzbek Oybek o'g'li	
Xususi banklar faoliyatini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning moliya bozoriga ta'siri	441
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Mehnat resurslari tushunchasi, tarkibi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.....	447
Kobilova Zebo Bobokulovna	
Xorijiy davlatlar tajribasida moliyaviy siyosatning makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi roli.....	453
Jabborova Dilafruz	
The impact of exchange rate policy on the financial-monetary system and economic growth.....	459
Raxmanova Laylo Baxodirovna	
Современные вызовы и модельные подходы к обеспечению конкурентоспособности банковской системы Узбекистана.....	464
Юлдашева С.Ш.	
Iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishda soliq mexanizmidan samarali foydalanish yo'llari	470
Ishimova Mohinur Absalomovna	
Innovative pathways for advancing sustainable tourism in Uzbekistan.....	477
Feruz Karimov	

Tijorat banklarida biznes subyektlari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish yo'llari.....	482
Mirpulatova Luiza Mansurovna	
O'zbekistonda sanoat zonalarining rivojlanish bosqichlari va huquqiy-me'yoriy asoslari	488
Vafoyev Akmal Ikromovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanishda Germaniya tajribasi	493
Pardayeva Maftuna Ulug'bek qizi	
Korxonalar moliyaviy faoliyati bo'yicha auditorlik risklarini xalqaro standartlar asosida baholash	497
Shirinov Uchqun Abduxalilovich, Abduxalil-zoda Ra'no Muzaffar qizi	
Ishlab chiqarish xarajatlarining tarkibi va ularni pasaytirish usullari	501
Sodiqov Mirahror Abbos o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda mahalliy budjetlarning ahamiyati.....	509
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
The role of small business enterprises in enhancing the well-being of the population in Uzbekistan	513
Djalilova Shaxlo Ismoiljon kizi	
O'zbekistonda IPOlarni tashkil etish jarayonlari tahlili	518
Alikulov Azamat Tuygunovich	
Kichik sanoat zonalarini faoliyatining iqtisodiy-statistik tahlili (Surxondaryo viloyati misolida).....	522
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Hududlarning innovatsion turistik salohiyatini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	528
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
Integrating circular economy principles in marketing and operations of grape export companies for green transition.....	534
Usmonova Diyora Mahmud kizi	
Foreign experiences of improving the quality of services in the field of tourism.....	541
Raxmonov Siyovush Turob ugli	
Z avlodining iste'dodli vakillari uchun raqobat: davlat boshqaruvi sektorining maqsadga yo'naltirilgan raqamli avlodni jalb etish strategiyalari.....	546
Nosirova Shaxzoda Bohodir qizi	
O'zbekiston Respublikasida uglerod solig'ini joriy etish orqali soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish va yashil iqtisodiyotga o'tishni jadallashtirish imkoniyatlari: ekologik, iqtisodiy va institutsional yondashuv	560
Jo'rayev Ahmad Saitnazar o'g'li	
Tijorat banklari reytingiga ta'sir qiluvchi asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar tahlili.....	566
Karabayev Nodir Abduhamidovich	
Budjet tashkilotlarida tuziladigan moliyaviy hisobotlarning ahamiyati.....	578
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	582
Хусейнов Рахим Али оглы	
Zamonaviy HR texnologiyalarining korxonalar samaradorligiga ta'siri: "O'zbekiston temir yo'llari" AJ tajribasi.....	589
Xursanova Gulshan Ravshan qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida innovatsion menejment strategiyalarining samaradorligini oshirish yo'llari	593
Pulatova Dildora Abdushukurovna	
Oliy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning bugungi kunda o'rni va ahamiyati.....	600
Xolmirzayeva Gulruxsor Maxammetovna	
Интеграция информационно-коммуникационных технологий в зеленую экономику: цифровые технологии для устойчивого развития.....	604
Бозорова Ирина Жуманазаровна	

Xorijiy mamlakatlarda tadbirkorlik subyektlari tomonidan mahallilashtirish asosida mahsulot ishlab chiqarishning o'ziga xos jihatlari	608
Mirzabaev Xusniddin Muxamadjonovich	
Цифровизация зеленой экономики: синергия технологий для устойчивого будущего	616
Мухамадиева Кибриё Баходировна, Умарова Надира Рахмановна, Шарипова Зулфия Шокиржоновна, Эшпулатова Хусния Мирғолиб кизи	
O'zbekistonda to'qimachilik mahsulotlari bozori va rivojlanishi	621
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna	
Samarqand viloyatida tikuv-to'qimachilik sanoatining rivojlanish holati va ishlab chiqarish hajmining prognozi.....	629
Ikramova Taxmina Latifovna	
Повышение эффективности управления рисками в проектах государственно-частного партнерства в сфере услуг	639
Айтбаева Гульзада Куанышбаевна	
Surxondaryo viloyati iqtisodiy o'sish darajalarini ekonometrik modellashtrish	645
Pardayeva Ma'rifat Muzaffarovna	
Зарубежный опыт развития экономики ресурсно-сырьевых регионов: модели диверсификации и возможности адаптации.....	654
Севара Кахрамоновна Хакбердиева	
Xizmat ko'rsatish sohasida raqobatbardoshlikni oshirishning ahamiyati	658
Abduvoxidova Mohinur Akmalovna	
O'zbekiston sug'urta bozorida esg va yashil moliya instrumentlaridan foydalanish holati va imkoniyatlari.....	662
Zoyirov Laziz Subxonovich	
Xorazm viloyatida transport xizmatlari ko'rsatishning amaldagi holati tahlili va uni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	668
Sharipova Bibijon Baxtiyorovna	
Ulgurji savdo qoidalari va chakana savdodan farqli tomonlari	678
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
Xalqaro integratsiya jarayonlarida raqamli iqtisodiyotning o'rni.....	684
Zaripov Xurshid Zakir o'g'li	
Mahalliy budjetlar daromadlari va xarajatlarining hozirgi holati	690
Himmatov Abdisamat Xalilovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholining moliyaviy madaniyatini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	696
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	
Цели устойчивого развития и роль цифровых платформ в сфере трудовой миграции	702
Газиёва Сулхия Саидмашрафовна	
Onlayn savdo maydonchalarida mijoz sodiqligini shakllantirishda marketing strategiyalarining o'rni	706
Baxromov Xudoyor Xabibullo o'g'li	
Методологические основы оценки эффективности «зеленых» технологий в строительном секторе.....	710
Тожиева Дилфуза Бабамуратовна	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlar auditi masalalarini rivojlantirish.....	715
Mahmudov Saidjamol Kadirjanovich	
O'zbekiston Respublikasi soliq ma'murchiligini takomillashtirish jarayonlari	722
Mahmudova Sevara Rahmat qizi, Almardonov Muxammadali Ibragimovich	
Improving the efficiency of modern housing fund management system	726
D.A. Berdiyeva, Aminova Naima Umar qizi	
Kichik va o'rta biznes subyektlari eksport salohiyatini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	731
Abduqahhorov Azizbek Abdullo o'g'li	

From Science to Business: How Universities Stimulate Innovation.....	735
A. Bobozhonov, A.M. Shatre, V. Kirilova Vladimirova, R.Kh. Karlibaeva	
Tashkilotlarda risklarni boshqarish strategiyalarining samaradorligini baholash: nazariy va amaliy yondashuvlar	740
Husanova Dilnura Mamrajab qizi	
Turli mulkchilik shakllaridagi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining ekologik auditining nazariy jihatlarini	744
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
Sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv samaradorligini oshirish omillari.....	749
Ne'matullayev Abdurasulxon Ximaydulla o'g'li	
Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida innovatsion korxonalar boshqaruvi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi amal qilish xususiyatlari	755
Naimov Azamat Xikmatovich	
Mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalalar faoliyatini rivojlantirish.....	758
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Shuxratov Azizbek A'zamjon o'g'li	

MAMLAKATIMIZDA CHET EL INVESTITSIYASI ISHTIROKIDAGI KORXONALALAR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH

Qurbonov Javlonbek Jurabekovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
“Korporativ moliya va qimmatli qog’ozlar” kafedrası
professori v.b., PhD, dotsent.
e-mail: moliyachi@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3550-7296>

Shuxratov Azizbek A’zamjon o’g’li

O’zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti

Annotatsiya: Maqolada chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalarning iqtisodiy mohiyati va ahamiyatli jihatlari, bu borada iqtisodchi olimlarning ilmiy qarashlari, mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalar faoliyatining amaldagi holati tahlili hamda ular bo’yicha ichlab chiqilgan ilmiy xulosalar keltirilgan.

Kalit so’zlar: chet el investitsiyasi, xorijiy korxona, qo’shma korxona, investitsiya, samaradorlik, investor, tadbirkorlik, investitsion loyiha, kapital.

Abstract: This article explores the economic essence and significant aspects of enterprises with foreign investment, presenting scholarly perspectives of economists on this topic. It provides an analysis of the current state of operations of foreign-invested enterprises in our country, along with developed scientific conclusions regarding them.

Key words: foreign investment, foreign enterprise, joint venture, investment, efficiency, investor, entrepreneurship, investment project, capital.

Аннотация: В статье рассматриваются экономическая сущность и значимые аспекты предприятий с участием иностранных инвестиций, научные взгляды экономистов по этому вопросу, анализ текущего состояния деятельности предприятий с иностранными инвестициями в нашей стране, а также разработанные на их основе научные выводы.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, иностранное предприятие, совместное предприятие, инвестиция, эффективность, инвестор, предпринимательство, инвестиционный проект, капитал.

KIRISH

Bugungi bozor iqtisodiyotining jadallashuvi sharoitida iqtisodiy taraqqiyotning asosiy omillaridan biri xorijiy investitsiyalarni jalb etish va ular ishtirokida tashkil etilayotgan korxonalarni samarali rivojlantirishdir, shu bois mamlakatimizda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar jarayonida chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalar alohida ahamiyat kasb etmoqda. Chet el investitsiyasi ishtirokida korxonalar yangi innovatsion texnologiyalarni olib kirishda, yangi ishlab chiqarish usullari va boshqaruv tajribasini joriy etishda, mahalliyashtirish dasturlarini samarali amalga oshirishda, mahalliy aholiga qo’shimcha ish o’rinlari yaratishda hamda ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashda muhim xizmat qiladi. Shuningdek, bunday korxonalar eksport salohiyatini oshirish orqali tashqi bozorga chiqib mamlakatimizning valyuta tushumlarini oshirishda, mahalliy ishlab chiqaruvchilar bilan qo’shma loyihalar va kooperatsion aloqalarni kengaytirishda, davlat byudjetiga soliq tushumlarini oshirishda ham muhim

ahamiyat kasb etadi. Bundan tashqari bunday korxonalardanani moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda xalqaro tajribalarning mavjudligi istiqbolli loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlari nisbatan yuqori bo'lishligi bilan hamda iqtisodiyotning rivojlantirishga o'z hissasini qo'sha olish bilan ahamiyatlidi. Shu bosidan ham mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalarning tashkil etilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

A.Muxammedovaning (2024) ilmiy tadqiqot ishlarida energetika sohasi xorijiy investitsiyalarning asosiy benefitsiari sifatida ajralib turishi, tabiiy gazning katta zaxiralarga ega bo'lgan O'zbekiston xorijiy investitsiya kiritishga ishtiyoqman bo'lgan ko'pligi ta'kidlanadi. Shuningdek, xorijiy to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar nafaqat iqtisodiy o'sishni mustahkamlashi, balki barqaror texnologiyalar va amaliyotlarni joriy etish orqali yashil rivojlanish tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashi, energetika sohasida energiya samaradorligini ta'minlashga olib kelishi mumkin, bu esa iqtisodiyotga ham, atrof-muhitga ham foyda ekanligiga alohida urg'u berilgan [1].

S.Gulyamov va O.Nazirov (2023) hammullifligida nashr etilgan ilmiy tadqiqot ishlarida so'nggi yillarda xorijiy investitsiyalar bo'yicha olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar tahlil qilinib, mamlakat iqtisodiy rivojlanishida infratuzilmani rivojlantirish yana bir muhim yo'nalish bo'lib, bu yo'lda esa xorijiy investitsiyalar ahamiyati katta ekanligi ta'kidlangan. Bu esa, mamlakatimizda korxonalarning jahon bozorlariga chiqishda turli munosabatlarni tashkil etishda transport va aloqa tarmoqlarini takomillashtirishga muhim yordam berishiga e'tibor qaratilgan. Shuningdek, O'zbekistonda bozor infratuzilmalarini yaxshilashda so'nggi yillarda jalb etilgan investitsiyalarning roli tahlil qilingan. Shu bir qatorda ularning fikricha infratuzilmalarning rivojlanishi qator investitsiyalarni jalb qilishda hamda mahalliy kompaniyalarning raqobatbardoshligini oshiradda, ularning jahon bozorlariga chiqishda qulay imkoniyatlar yaratilishiga ta'sir ko'rsatishi alohida ta'kidlangan [2].

T.Shermetovning tadqiqot ishida xorijiy va mahalliy investitsiyalarining ahamiyatli jihatlari, mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda muhim tomonlari, shuningdek qishloq xo'jaligi korxonalarida xorijiy investitsiyalarini jalb etish muhim imkoniyatlarini yaratishi mumkinligi alohida ta'kidlangan. Shuningdek, muallifning fikricha, aholining katta qismidan foydalanadigan qishloq xo'jaligi tarmog'ida xorijiy investitsiyalarning jalb etilishi agro sanoatning rivojlanishiga hamda qishloq xo'jaligida hosildorlikning oshishiga, soha egalari zamonaviy texnika va texnologiyalar bilan ta'minlanishida muhim rol o'ynashiga e'tibor qaratilgan [3].

A.Amonboyev tomonidan tayyorlangan ilmiy maqolada O'zbekistonda investitsiya siyosatining moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni, olib borilayotgan iqtisodiy va siyosiy islohitlarning xorijiy investitsiyalarni rag'batlantirish hamda tartibga solishdagi ahamiyatli jihatlari bayon etilgan. Shuningdek, tadqiqot ishlarida iqtisodiy islohotlarni tahlil qilish hamda mavjud bo'shliqlarni aniqlash, kelgusida xorijiy investitsiyalarni jalb etish bilan bog'liq muammolarni bartaraf etishga zamin yaratishi, moliyaviy barqarorlikning ta'minlashi, kelgusida mamlakatda investitsion faoliyat erkinlashishi hamda jadallashishiga zamin yaratishi ta'kidlangan. Moliyaviy boshqaruvni samarali tashkil etilishi investitsiyarning susayishi, tashqi bozorlarga tez chiqib ketishi, kreditlarning oshib ketishi hamda bozordagi narxlarning keskin ortib ketishi bilan bog'liq xavf-xatlarni oldini olish bilan ahamiyatli ekanligi bayon etilgan[4].

Umuman olganda, O'zbekistonda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish uchun xorijiy investitsiyalar zarur bo'lsa-da, uning muvaffaqiyati ko'p jihatdan mavjud muammolarni yengib o'tish va mahalliy hamjamiyatlarni rivojlanish jarayoniga samarali jalb etishga bog'liq. R.Xusainev (2024) ta'kidlashicha, barqaror o'sish uchun xorijiy investitsiya strategiyalarini milliy manfaatlariga moslashtirish, mahalliy ishchi kuchini gullab-yashnayotgan iqtisodiyotda ishtirok etish uchun to'g'ri jihozlashni ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Ushbu muvofiqlashtirish nafaqat xorijiy investitsiyalardan olinadigan foydani yaxshilaydi, balki tashqi omillarga kamroq bog'liq bo'lgan yanada bardoshli iqtisodiy tuzilishga olib kelishi mumkin [5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalarning ahamiyatli jihatlari yoritish hamda ular faoliyati rivojini tahlil qilishda ilmiy abstraksiya, tahlil va sintez, taqqoslash, induksiya va deduksiya, gorizontal va vertikal tahlil metodlaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Globalashuv jarayoni jadal tus olayotgan hozirgi davrda milliy iqtisodiyotlarning barqaror rivojlanishi ko'p jihatdan xorijiy investitsiyalarni jalb etish darajasi va ularning samarali yo'naltirilishiga bog'liqdir. Xorijiy investitsiya – bu nafaqat qo'shimcha kapital oqimi, balki ilg'or texnologiyalar, zamonaviy boshqaruv tajribalari va tashqi bozorlar bilan integratsiyalashuv imkoniyatlarini ham taqdim etadi. Shu bois, mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalarning tashkil etilishi va rivojlanishi iqtisodiy islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

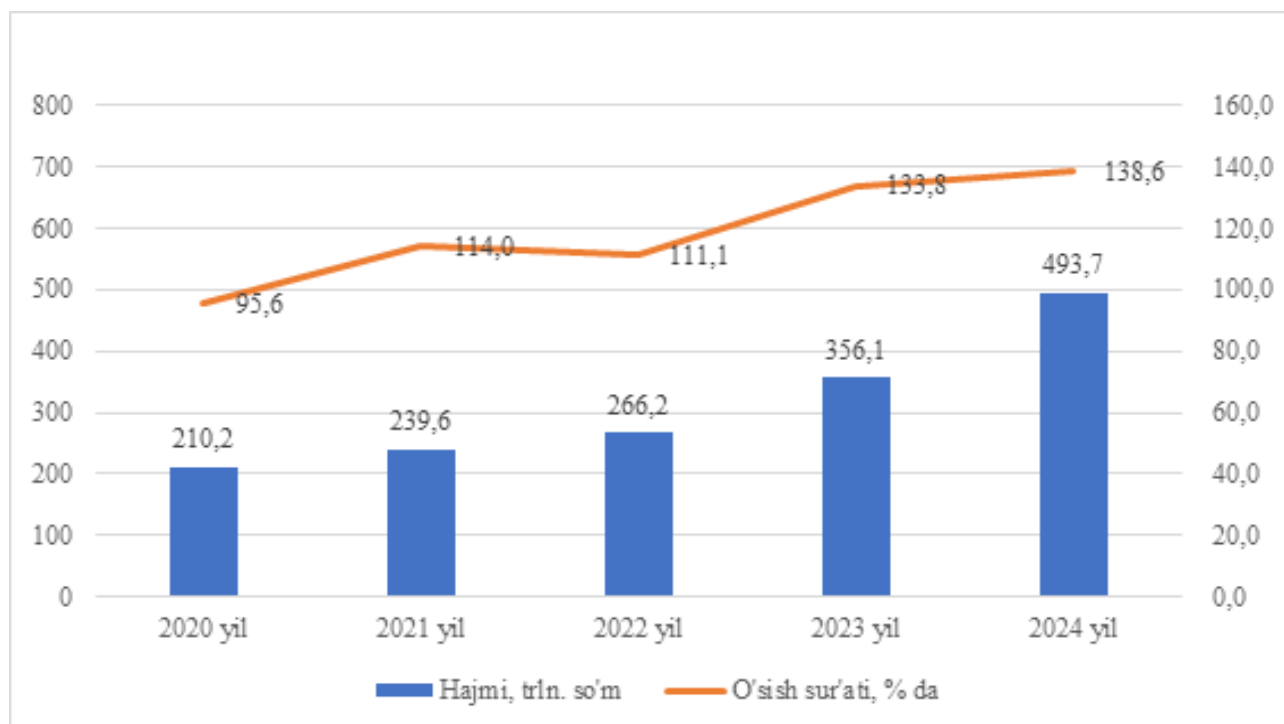

Mamlakatimiz iqtisodiy siyosatining ustuvor vazifalari biri sifatida ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, raqobatbardoshlikni oshirish va xalqaro mehnat taqsimotida faol ishtirok etish bo'lib hisoblanar ekan, ushbu jarayonda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalar muhim rol o'ynaydi. Ularning faoliyati natijasida yangi texnologiyalar joriy etilishi, ishlab chiqarish samaradorligining ortishi, ichki bozorlarda sifatli va xaridorbop mahsulotlar yetarlicha bo'lishi va eng muhimi, eksport hajmini oshirish kabi qulayliklarni yaratadi. Ayniqsa, so'nggi yillarda O'zbekiston hukumati tomonidan yaratilgan qulay investitsion muhit, soliq imtiyozlari va huquqiy kafolatlar xorijiy investorlar uchun jozibador shart-sharoitlarni yuzaga keltirayotganligini alohida ta'kidlashimiz mumkin.

Chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalarning iqtisodiyotimizdagi ahamiyati ko'p qirrali ekanligi diqqatga sazovordir. Birinchidan, ular bandlik darajasini oshiradi va yangi ish o'rinlarini yaratadi. Bu ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashda katta ahamiyatga ega, deb hisoblaymiz. Ikkinchidan, ushbu korxonalar ishlab chiqarish jarayoniga ilg'or texnologiyalarni olib kirishi orqali mahalliy mutaxassislarining malakasini oshiradi va ilmiy-texnik salohiyatning rivojlanishiga hissa qo'shadi. Uchinchidan, ular xalqaro bozorlarda raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarib, mamlakatning tashqi iqtisodiy aloqalarini kengaytirishga hamda valyuta tushumlarini oshirishga o'z hissasini qo'shadi deb o'yaymiz.

Shunday qilib, mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalar shunchaki mamlakatimizda korxonalar sonini oshirish, aholini ish bilan ta'minlash vositasi emas, balkim, mamlakatimiz iqtisodiyotini rivojlantirish, import o'rnini bosuvchi mahsulotlar ishlab chiqish, jahon bozorlarida raqobatbardosh bo'lish, moliya bozorlarining rivojlanishiga o'z hissasini qo'shish bilan ham xarakterlanadi. Shundan kelib chiqqan holda quyida mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalarning holati to'g'risida o'z tahliliy ma'lumotlarimizni hamda ilmiy xulosalarimizni keltirib o'tamiz.

Keltirilgan 1-rasmda mamlakatimizda asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi holatini ko'rishimiz mumkin. Ushbu ma'lumotlarga ko'ra investitsiyalar hajmi so'nggi 5 yilda o'sganligini ko'rishimiz mumkin. Ushbu ma'lumotlarga muvofiq asosiy kapitalga investitsiyalar 2020-yilda 210,2 trln, so'mni tashkil etgan bo'lsa, ushbu ko'rsatkich 2024-yilga kelib 493,7 trln so'mga oshganligini ko'rishimiz mumkin. Ushbu ko'rsatkichning o'sish darajasi ham yillar kesimida oshganligini ko'rishimiz. Ya'ni, 2021-yilda ushbu miqdor 114% ga oshgan bo'lsa 2024-yilda esa 138,6% ga oshishga erishilgan.

1-rasm. Asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi o'sish dinamikasi tahlili

Manba: O'zR milliy Statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida tayyorlandi.

Quyidagi 1-jadvalda hududlar kesimida xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi faoliyat yuritayotgan korxonalarning jami soniga nisbatan eng katta ulushi Toshkent shahriga 63,9 %, viloyatlar orasida esa Toshkent – 12,6 %, Samarqand – 3,7 % va Farg'onada 3,4 % ga to'g'ri kelishi ko'rsatilgan.

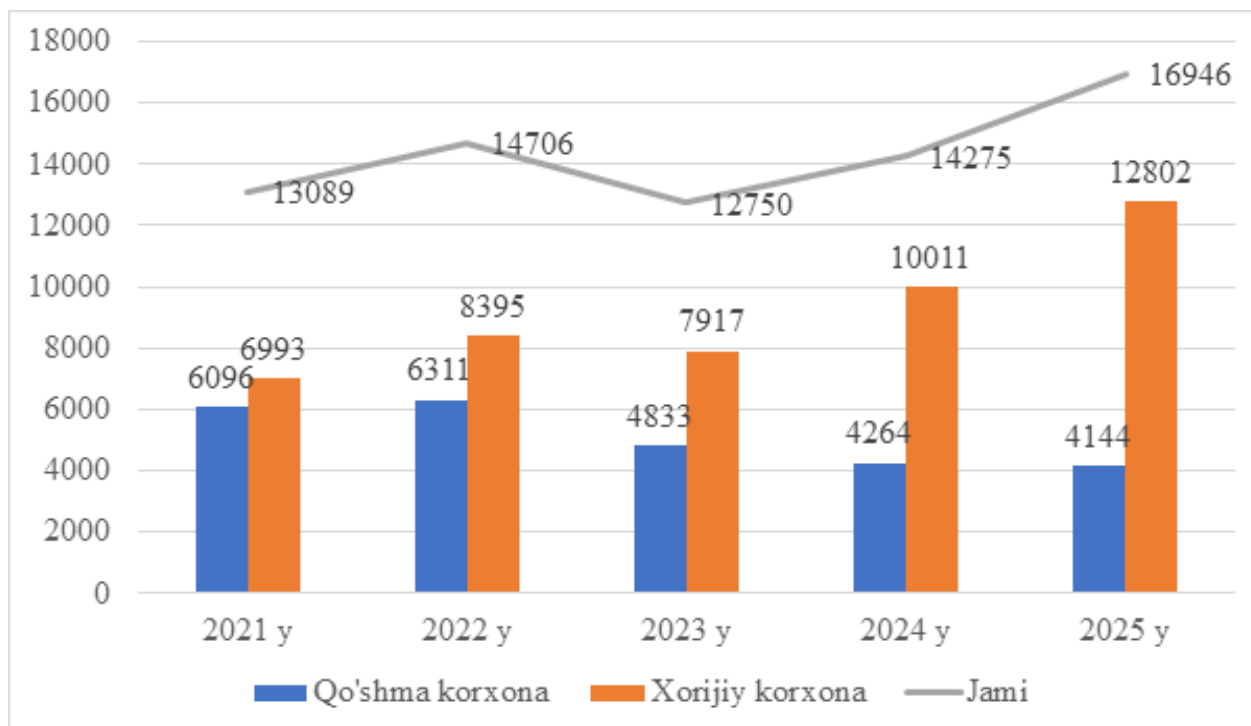

1-jadval. Hududlarda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxona va tashkilotlar soni holati tahlili (dona hisobida)

№	Hududlar	2025 yilda soni	Shundan	
			Qo'shma korxona	Xorijiy korxona
1	Toshkent sh.	10 821	2 268	8 553
2	Toshkent	2 132	465	1 667
3	Surxondaryo	490	67	423
4	Navoiy	294	114	180
5	Jizzax	233	100	133
6	Samarqand	629	257	372
7	Sirdaryo	258	86	172
8	Xorazm	176	58	118
9	Andijon	385	127	258
10	Qoraqalpog'iston Respublikasi	186	71	115
11	Namangan	255	105	150
12	Buxoro	358	126	232
13	Qashqadaryo	159	79	80
14	Farg'ona	570	221	349
	Jami	16 946	4 144	12 802

Manba: O'zR milliy Statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida magistrant tomonidan tayyorlandi.

Shuni alohida qayd etish lozimki, mamlakatimizda to'g'ridan to'g'ri investitsiyalar uchun qulay iqtisodiy muhit yaratishga so'nggi yillarda davlatimiz tomonidan alohida e'tibor berilishi natijasida mamlakatimiz iqtisodiyotining liberallashtirishi, faoliyatni tashkil etish bo'yicha ruxsatnomalar olish jarayonining soddalashtirilishi, shuningdek bozor infratuzilmalarining rivojlantirishga qaratilgan sayyi-harakatlar mamlakatimizda so'nggi yillarda xorijiy sarmoya ishtirokidagi korxonalar sonining ortib borishiga o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Bu holatni 2-rasmda ko'rishimiz mumkin.

2-rasm. Chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxona va tashkilotlar sonining o'zgarish dinamikasi

Manba: O'zR milliy Statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida magistrant tomonidan tayyorlandi.

O'zbekistonda oxirgi besh yilda xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi faoliyat ko'rsatayotgan korxonalarning umumiy soni 1,3 barobarga, shu bilan birga xorijiy korxonalarning ulushi (jamiga nisbatan) 53,4 % dan 75,5 % gacha oshgan. 2025-yil 1- sentyabr holatiga chet el investitsiyalari ishtirokidagi faoliyat ko'rsatayotgan 16 946 ta korxonalardan 4 144 tasi qo'shma korxonalar va 12 802 tasi xorijiy korxonalar hissasiga to'g'ri keldi.

3-jadval. Ayrim davlatlar kesimida faoliyat ko'rsatayotgan chet el investitsiyalari ishtirokidagi korxona va tashkilotlar

№	Hududlar	2025 yilda soni (dona)	Shundan	
			Qo'shma korxona	Xorijiy korxona
1	Xitoy	4 420	681	3 739
2	Rossiya	3 141	901	2 240
3	Turkiya	2 025	483	1 542
4	Qozog'iston	1 151	275	876
5	Afg'oniston	628	80	548
6	Janubiy Koreya	682	184	498
7	BAA	377	134	243
8	Tojikiston	365	96	269
9	Hindiston	341	88	253
10	AQSH	323	145	178
11	Qirg'iz Respublikasi	340	88	252
12	Ozarbayjon	321	63	258
13	Turkmaniston	239	48	191
14	Belarusiya	234	58	176
15	Buyuk Britaniya	241	122	119
16	Eron	222	72	150
17	Germaniya	225	107	118
18	Ukraina	184	51	133
19	Pokiston	167	19	148
20	Yaponiya	108	25	83

Ushbu 3-jadvalda ayrim davlatlar kesimida faoliyat ko'rsatayotgan chet el investitsiyalari ishtirokidagi korxona va tashkilotlar to'g'risida ma'lumotlarni ko'rishimiz mumkin. Ushbu jadval ma'lumotlariga muvofiq, Respublikamizda faoliyat ko'rsatayotgan chet el investitsiyalari ishtirokidagi korxona va tashkilotlar tahlil qilinganda, yetakchi o'rinni 4 420 ta korxona bilan Xitoy Xalq Respublikasi egalaganin ko'rishimiz mumkin. Bu respublikadagi xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar umumiy sonining 26,1 % ini tashkil etdi. O'zbekiston iqtisodiyotiga o'z kapitalini kiritib, hissasini qo'shayotgan mamlakatlar orasida Rossiya Federatsiyasi (18,5 %), Turkiya (11,9 %), Qozog'iston (6,8 %), Afg'oniston (3,7 %) va Janubiy Koreya (4,0 %) davlatlari ham alohida o'rin egallashish jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdi. Bu esa, ushbu davlatlar bilan iqtisodiy aloqalarimiz, boshqa davlatlarga qaraganda kattaroq ekanligini alohida ta'kidlashimiz mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Umuman olganda yuqorida mamlakatimizda chet el investitsiyalari ishtirokidagi korxonalar faoliyatini rivojlantirish doirasida olib borilgan ilmiy tadqiqot ishimiz bo'yicha quyidagi ilmiy xulosalarimizni keltirib o'tamiz:

- chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalarning mamlakatimizda kapital, texnologiya va ilg'or boshqaruv tajribasini olib kirib, iqtisodiy o'sishni jadallashtirish imkoniyatining mavjudligi mamlakatimiz iqtisodiyotining rivojlanishiga zamin yaratadi;

- chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalar faoliyatini kengaytirish hamda rivojlantirish ko'plab yangi ish o'rinlarini yaratishga, mahalliy aholining daromad manbaini kengaytirishga hamda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi;

- xorijiy investitsiyalar ishtirokida tashkil etilgan korxonalar mamlakatning umumiy eksport salohiyatini kengaytirishga, xalqaro bozorga raqobatbardosh mahsulot chiqarish orqali mamlakatning tashqi iqtisodiy nufuzini oshirishga muhim ta'sir ko'rsatadi;

- mamlakatga chet el investitsiyasining kiritilishi mahalliy ishlab chiqaruvchi korxonalarning ham faoliyati kengayishiga, raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqishga, xalqaro aloqalarni yo'lga qo'yishga, ularda ham zamonaviy texnika va uskunalardan foydalanishga bo'lgan harakati ortishiga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mukhammedova, A. "THE ROLE OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN FOSTERING ECONOMIC GROWTH AND GREEN DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN." *Science and innovation* 3.A10 (2024): 135-139.
2. Gulyamov, Said Saidakhrarovich, and Otabek Sadievich Narziev. "Uzbekistan Investment Law and Policy: Challenges and Opportunities." *Asian Yearbook of International Economic Law* 2023 (2023): 97-103.
3. Tulkin, Shermatov. "Ways of Improving Mechanisms for Attracting Foreign Investment in the Regions of Uzbekistan." *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)* 7 (19) (2023): 109-115.
4. Amonboyev, Abduvosit. "Investment Policy, Small Business Development, and Financial Stability in Uzbekistan." *TLEP—International Journal of Multidiscipline* 2.3 (2025): 74-81.
5. Khusainev, Ravshan Rakhimovich. "Pathways to sustainable economic growth in uzbekistan: challenges and opportunities." *Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences* 5.1 (2024): 26-32.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>